

Ohjelmointi 3 Hajoitustyö, ryhmä '609uu'

1. Yleiskuvaus

Toteutimme harjoitustyössä pelin, jossa pelaaja syntyy Tampereen keskustaan, missä hänellä on hetki aikaa yrittää ampua mahdollisimman monta linja-autoa ja matkustajaa. Pelistä oli ideana lähteä tekemään jonkinlaista bullet-hell tyyppistä yksinpeliä, mutta rajallisten resurssien vuoksi ihan niin pitkälle ei päästy. Lopputuotetta voisi luonnehtia aikaiseksi kehitysvaiheeksi, missä on toteutettuna vasta pistelaskuri, pelaajan liike ja ampuminen. Periaatteessa peli vaatisi enää jonkinlaisen vihollisen toteuttamista, minkä jälkeen voisi jo sanoa yhden tason olevan toteutettuna. Vihollisia voisi toteuttaa erilaisina IActor:sta periyettyinä Actor-eina. Voisi olla järkevää tehdä myös jonkinlainen BaseEnemy -tyyppinen ratkaisu, josta voitaisiin luoda helpommin uusia vihollisia, joita voidaan käsitellä logiikassa keskenään samalla tavalla.

Pelin käynnistyessä avautuu ensin aloitusdialogi. Tässä voi asettaa pelaajalle nopeuden sekä pelille aikarajan. Näitä kenttiä voitaisiin käyttää esimerkiksi siihen, että haetaan sopivia arvoja pelin lopulliselle versiolle. Aloitusdialogi on määritelty MainWindow -luokassa.

Kun aloitusdialogissa painetaan aloitusnappia, varsinainen pelinäkymä eli GameWidget asetetaan näkyviin ikkunaan. Samalla MainWindow emittoi signalin, mistä Engine tietää käynnistää pelilogiikan. Engine käynnistää QTimerin, jonka jokaisella timeoutilla Kaupungin tila etenee yhdellä "askeleella". Tämän lisäksi Engine kutsuu Logic::finalizeGameStart funktiota käynnistäen CourseLib:n logiikan, joka käsittelee linja-autoja ja matkustajia.

Engine kuuntelee erinäisiä signaleja, joiden kautta pelin eri palikat pystyvät kommunikoimaan keskenään. Engine toimii pelimoottorin tapaan eräänlaisena keskusyksikkönä, minkä kautta kaikki kommunikointi tapahtuu. Näin pystytään välttymään suunnattomilta osoitinviidakoilta ja samalla ohjelman laajennettavuus paranee. Engineen pystytään periaatteessa kytkemään ihan mitä tahansa olioita kiinni ja määrittelemään Enginessä olioiden interaktiot. Esimerkiksi tilastoja kerätään Statistics oliolla, jonka funktioita kutsutaan Enginessä.

Kun edellä mainittu QTimer on ollut käynnissä aloitusdialogissa määritellyn ajan, Engine pysäyttää pelilogiikan ja informoi siitä MainWindowia. Tällöin MainWindow vaihtaa näkyviin lopetusikkunan, missä näytetään kyseisen pelikerran tilastot. Pisteitä pelaaja saa siitä, paljonko nyssejä ja matkustajia se saa tuhotua. Tämän lisäksi näytetään osumatarkkuus ym. nice-to-know tietoja.

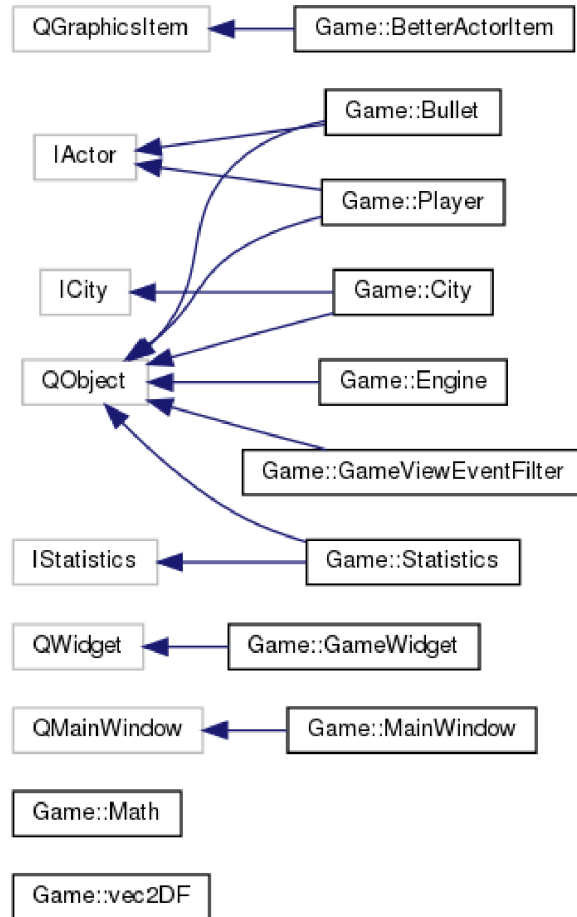
2. Dokumentaatio

Tässä dokumentissa esitellään yleistason kuvaus ohjelman tärkeimmistä luokista, niiden vastuunjaosta ja ohjelman kokonaisarkkitehtuurista. Tarkempi kuvaus, mukaanlukien esimerkiksi rajapinnat, sopimussuunnittelut yms., on kommentoituna ohjelman header-tiedostoihin. Doxygen-ohjelmalla voi generoida niistä automaattisesti siistin dokumentaation. Documentation-kansiosta löytyy kaksi tiedostoa: Doxyfile-Nysse ja Doxyfile-Game. Ensiksi mainittu luo dokumentaation koko projektista mukaan lukien CourseLib. Jälkimmäinen luo dokumentaation vain projektin itse toteutetuista osista, eli Game-aliprojektista. Dokumentaatiot generoidaan ./doxyfiles/nysse/out ja ./doxyfiles/game/out -hakemistoihin.

Yksikkötestejä ei ole liiemmin dokumentoitu, sillä ne ovat erittäin yksinkertaisia, mikä johtuu siitä että Statistics luokkakin jäi melko yksinkertaiseksi. Muille luokille yksikkötestejä ei ehditty, mutta esimerkiksi Math-luokalla olisi hyvä varmistaa laskuoperaatioiden toimivuus.

2.1. Ohjelman rakenne ja toteutus

Ohjelmassa on neljä pääkomponenttia: Engine, Statistics, MainWindow ja City. Lisäksi pelissä on muutamia muita luokkia, joita edellä mainitut hyödyntävät. Tässä luvussa tarkastellaan niiden vastuuta ja toteutusta. Olioiden väliset periytymissuhteet on esitetty seuraavassa luokkakaaviossa.

2.2. Engine

Engine on QObjectista periytetty luokka. Periytyks on tehty signalien ja slottien käyttämisen vuoksi. Olion on oltava QObject, jotta sillä on kyseiset ominaisuudet käytössä.

Enginen luominen palauttaa käynnistämistä odottavan Engine-olion. Enginellä on jäsenmuuttujinaan käytössä pointterit MainWindow, City, Logic ja Player -tyyppisiin olioihin. Kun engine käynnistetään sen start() -funktiolla, MainWindow asetetaan näkyviin, Citylle asetetaan tausta, Logicille annetaan kohteeksi City, ja yhdistetään useita signaleja ja slotteja edellä mainittujen olioiden kommunikoinnin mahdollistamiseksi.

Käynnistämisen jälkeen engine jää odottamaan MainWindow:n startBtnClicked -signalia. Kyseisen signalin saatuaan, se lisää Playerin kaupunkiin, käynnistää pelilogiikan ja käynnistää muutamia ajastimia. Ajastimien timeoutit on kytketty Cityn advance-slottiin, tilastojen päivitykseen ja pelikelloon. Pelikellon laskiessa nollaan (tekniisesti ottaen ykköseen, koska se käy ikään kuin yhden sekunnin jäljessä) peli pysähtyy ja kutsutaan stopGame() funktiota. Tällöin MainWindowsiin asetetaan lopetusnäkyvä näkyviin, minkä lisäksi logiikka sekä ajastimet pysäytetään ja Citylle kerrotaan pelin päättymisestä.

Engine on niin sanotusti kaikkietävä. Kaikki data olioiden välillä kulkee sen kautta. Tämä mahdollistaa helpon laajennettavuuden ja estää mahdottoman osoitinviidakon syntymisen. Enginen pääasiallinen tehtävä on hallita ohjelman kulkua ja olioiden välistä kommunikointia.

2.3. City

City kuvaa pelissä olevaa kaupunkia. Sille on määriteltynä jokin pelialue, missä pelaaja ja luodit voivat liikkua. Lisäksi sen sisällä on suuri määrä matkustajia ja linja-autoja, joista kaikki eivät ole pelialueella. Tämä on suunniteltua, sillä muutoin pelialueelle ei voisi sen ulkopuolelta tulla linja-autoja tai niiden mukana matkustajia

Luomisen jälkeen City on pysähtyneessä tilassa, eli `gameRunning == false`. Citylle voidaan luomisen yhteydessä antaa pelialueen rajat, tai sitten se voi päätellä ne taustakuvan koosta, minkä perusteella rajat joka tapauksessa määräytyvät ellei toisin määritely. Cityllä on headerissa määritely oletustaustakuva, mutta sille voidaan `setBackground` -funktion avulla määritellä uusi taustakuva. Kyseinen funktio ottaa parametrikseen ison ja pienen kuvan, mutta vain iso huomioidaan tässä toteutuksessa. City muistaa sille asetetun taustakuvan, mutta se vain määrittelee rajansa sen mukaan. Sama kuva tulee Enginessä asettaa `MainWindow:n` taustaksi.

Cityn tehtävä on pitää kirjaa sen sisällä olevista Actoreista ja havainnoida niiden välisiä interaktioita. Cityllä on luonnollisesti metodit Actorien lisäämistä ja poistamista varten. Lisäksi sillä on `advance()` -slotti, missä se tarkastelee Actorien välisiä interaktioita. Tällä hatkella ainoa määritely interaktio on, että luodin osuessa linja-autoon tai matkustajaan, luoti ja sen kohteet häviävät, jolloin emittoidaan kyseisestä tapahtumasta kertova signaali. Engine kuuntelee näitä signaaleja ja suorittaa niiden implikoimat toiminnot `Statistic:lle` ja `MainWindowlle`.

Enginessä luotu Logic -olio kutsuu edetessään Cityn `actorMoved()` -metodia, jossa City emittoi `actorMovedSgn` -signaalin actorin tyypistä riippuvilla parametreilla. Engine kuuntelee tätäkin signaalia ja päivittää sen perusteella `MainWindow:ssa` `BetterActorItemien` koordinaatteja.

2.4. MainWindow

`MainWindow` on vastuussa pelin graafisen käyttöliittymän esittämisestä sekä syötteen vastaanottamisesta ja eteen päin välittämisestä. Tarkkaan ottaen pelillä on kolme eri `QWidget`-tyyppistä käyttöliittymää, joiden välillä `MainWindow` vaihtelee. `MainWindow:n` sisällä ei ole varsinaista pelilogiikkaa ollenkaan, eikä se ota kantaa `BetterActorItemien` sijainteihin.

Syötteen keräämisen lisäksi `MainWindow:n` tärkeimmät ominaisuudet ovat eri käyttöliittymien näyttäminen ja `BetterActorItemien` liikuttelu sen sisäisessä `GameWidget:ssä`. `MainWindow:ssa` on kolme eri käyttöliittymää: `startmenu`, `gameui` ja `endscreen`. Näistä `gameui` on tyyppiä `GameWidget` ja muut ovat ihan vain `QWidgetettejä`. `Startmenu` avataan ennen pelin käynnistämistä ja siinä on toiminnot syötteen keräämiseksi käyttäjältä. `Endscreen` sen sijaan näytetään pelin päättymisen jälkeen ja se vain näyttää pelisession tilastot pelin päättymis hetkellä. Kumpikin on toteutettu hyvin yksinkertaisesti ja niitä olisi helppo laajentaa esimerkiksi samaan tapaan kuin `gameui` on toteutettu. `Gameui` in näkyvissä pelin ollessa käynnissä ja on huomattavasti edellä mainittuja monimutkaisempi.

2.4.1. GameWidget

`GameWidget` on `QWidget`istä periytetty `BetterActorItemien` liikutteluun erikoistunut luokka. Sillä on kiinteästi määritely GUI:n ulkonäkö, mutta myöskin kokoelma helppokäyttöisiä metodeja, joilla sen sisällä olevia `BetterActorItemiteitä` on helppo käsitellä niiden ID:n perusteella. Saman toiminnallisuuden toteuttaminen `MainWindow:ssa` vaatisi paljon koodia, mikä ei varsinaisesti liity pääikkunan toiminnallisuuteen. Tämän takia pelin esittämistä varten alun perin luotiin oma luokkansa.

Edellä mainittujen hyötyjen lisäksi GameWidgetin toteuttaminen omana luokkana mahdollistaa useiden GameWidgettien esittämisen samaan aikaan, mitä voitaisiin käyttää esimerkiksi paikallisessa moninpelissä tai vaikka useiden kaupunkien esittämiseen samaan aikaan. Nämäkin ominaisuudet vaatisivat järkyttävät määrät copy-paste koodia jos ne oltaisiin toteutettu suoraan MainWindowissa.

GameWidget kerää myöskin syötettä, mutta vain hiireltä. Se emittoi signaaleja, kun pelinäkymä menettää fokuksen tai kun sitä klikataan. Näiden perusteella MainWindow välittää Enginelle tietoa kyseisistä tapahtumista, jolloin voidaan esimerkiksi pysäyttää näppäinten lukeminen tai luoda Bullet. Peli voitaisiin myös asettaa pauselle tämän perusteella, mutta sitä ei olla toteutettu.

2.5. Statistics

Statistics on hyvin yksinkertainen luokka pelin tapahtumien tilastoimista varten. Se on luotu ns tilastoinnin perustoteutukseksi ja sitä on tarkoitus laajentaa. Tästä syystä useat sen metodit on määritelty virtuaalisiksi.

Statistics:n funktioita voidaan kutsua suoraan Statistics-olion kautta, ja sen lisäksi sille voidaan välittää tapahtumaperusteisesti tietoa Bullettien ampumisesta, osumisesta ja actorien tuhoutumisesta.

2.6. Muut luokat

Pelissä on myös muita "vähäpätöisempiä" luokkia, joita muut luokat käyttävät. Esitellään nekin lyhyesti.

2.6.1. Player

Player on manuaalisesti ohjattava toimija, joka voi ampua Bulletteja. Pelaajalla on IActorilta perityt metodit, minkä lisäksi sille on määritelty slotteja ampumista, etenemistä ja luotien osumista varten. Pelaaja huolehtii toistaiseksi omien luotien liikkuttamisesta. Tämä toiminta voisi olla järkevää siirtää Cityn alaisuuteen, jos pelissä olisi useampia toimijoita, jotka kykenevät ampumaan. Nykyinen toiminta johtaa siihen, että jokaisen ampuvan actorin advance() -slotteja jouduttaisiin kutsumaan jatkuvasti sen sijaan, että kaikki luodit liikkuisivat City::advance():n toimesta.

2.6.2. Bullet

Bullet on IActor:sta periytetty luokka, joka osaa liikuttaa itse itseään, tosin slotin kautta. Kun Bullet luodaan, sillä on jokin nopeus. Kun Bullet::move() slottia kutsutaan, luoti liikkuu nopeutensa verran. Luodeilla on myös tieto siitä, kuka ne on ampunut, minkä perusteella voidaan tehdä tulkintoja siitä, kenelle mikäkin luoti on vaarallinen (friendly fire).

2.6.3. BetterActorItem

BetterActorItem on Actorien piirtämiseen tarkoitettu QGraphicsItem:stä periytetty luokka. Kun BetterActorItem:n keskipiste vastaa sen sijaintia pelissä ja sen muoto määräytyy ItemType:n mukaan.

Kaikki BetterActorItemit ovat toistaiseksi 15x15 pikselin kokoisia (boundingRectanglen mukaan). Tämäkin voisi määräytyä tyyppin mukaan, jolloin hitboxit voitaisiin määritellä paremmin grafiikoita vastaaviksi.

2.6.4. vec2DF, Math ja types.hh

Pelissä on mukana myös muutama ns. apuluokka. Vec2DF määrittelee 2-ulotteisen vektorin, jolle pätevät vektorien yhteenlaskusäännöt sekä vektorin ja skalaarin tulo. ItemType -enumia käytetään pelaajien identifiointiin ja lisäksi types.hh:ssa määriteltyä ID:tä ja getNextID:tä käytetään ohjelmassa olioitten ID:iden generoimiseen. Uniikkien ID:iden määrä on rajallinen, mutta on ajateltu että se riittää varsin hyvin yksittäiseen peliin.

Math -luokassa on määritelty muutamia staattisia funktioita, joilla voidaan laskea 2-ulotteisia yksikkövektoreita ja 2-ulotteisen vektorin euklidinen normi.

3. Lisäominaisuudet

Toteutimme seuraavat lisäominaisuudet:

- Tasainen ruudunpäivitys
 - Engine kutsuu kaupungin ja pelaajana `advance()` metodit `Engine::framerateTgt` -muuttujan mukaisella taajuudella. Kyseiset metodit taas johtavat ruudun päivittämiseen, minkä takia ruudun päivitystaajuus on `Engine::framerateTgt` (niissä määrin kun tietokone jaksaa laskea).
- Vieritettävä kartta
 - Pelaajan liikuttaminen emittoi signaalin, jonka perusteella `MainWindow` ja `GameWidget` keskittävät pelinäkömän pelaajan sijaintiin. Qt käsittelee tilanteet, missä pelaajan sijaintiin ei voida tarkalleen keskittää näkymää (knu pelaaja on kartan kulmassa). City huolehtii siitä, että pelaaja ei pääse poistumaan pelialueelta.
- Pelihahmon tasainen liike
 - `Engine::keyboardHandler` liikuttaa Pelaajaa jokaisessa pelin askeleessa (`Enginen::timer::timeout`) näppäinten määräämään suuntaan näppäinpainallusten muodostaman yksikkovektorin ja pelaajan liikenoisuuden tulon verran
- Pelin tilan seuranta
 - `Statistics` pitää reaaliaikaisesti kirjaa tilastoista. `Engine::statsTimer::timeout` on kytketty enginen slottiin, joka kysyy `Statistics:lta` tilastoja ja käskää `MainWindowia` päivittämään niitä vastaavat tekstikentät.
- Oma lisäominaisuus: tuki N käyttöliittymälle `MainWindow:ssa` + `GameWidget`
 - `MainWindow:ssa` on mahdollisuus näyttää montaa erilaista käyttöliittymää avaamatta uusia pop-up ikkunoita tai menettämättä näkymien tietoja eri näkymien välillä liikuttaessa. Tämän mahdollistaa `GameWidget`, joka koodimääränsä puolesta mielestämme voidaan laskea lisäominaisuudeksi. Samaan tyyliinhän olisi mahdollista toteuttaa mitä tahansa käyttöliittymiä. Käyttöliittymät muistavat oman tilansa, joten eri näkymän esittäminen ei aiheuta tietojen menetystä käyttöliittymässä.

Vastaavan toiminnallisuuden toteuttaminen ilman `GameWidgetiä`, tai muuta vastaavaa luokkaa, vaatisi tolkuttoman määrän toisteista koodia `MainWindow:ssa`, koska kaikkien käyttöliittymien tilat pitäisi tallettaa erikseen `MainWindowiin`. Oikeanlaisilla tietorakenteella se olisi ehkä tehtävissä, mutta `GameWidgetin` tyyppisellä toteutuksella lopputulos on huomattavasti selkeämpi, helposti hallittavampi, ja sitä kautta laajennettavampi.

4. Työnjako

Työnjako toimi mielestämme erittäin hyvin. Kommunikoimme harkkatyötä tehdessä paljon ja autoimmme toisiamme ongelmanratkaisussa. Gitin committimäärät eivät täysin heijasta tätä, koska työn alkupuolella harrastimme jonkin verran parikoodausta ja myös committien koko vaikuttaa niiden määrään.

Molemmilla meistä on melko paljon kursseja nyt syksyllä, minkä takia harkkatyö tehtiin vähän kiireellä. Pyrimme kuitenkin kumpikin tekemään parhaamme, eikä kumpikaan joutunut tekemään ns. leijonanosaa työstä. Jatkossa varmaan kannattaisi aloittaa harkkatöiden teko vähän aikaisemmin. Toisaalta, pyrimme alunperin aloittamaan miltei heti tehtävänannon julkaisun jälkeen, mutta alkuperäisen koodipohjan ongelmat hidastivat alkuun pääsyä melko paljon.